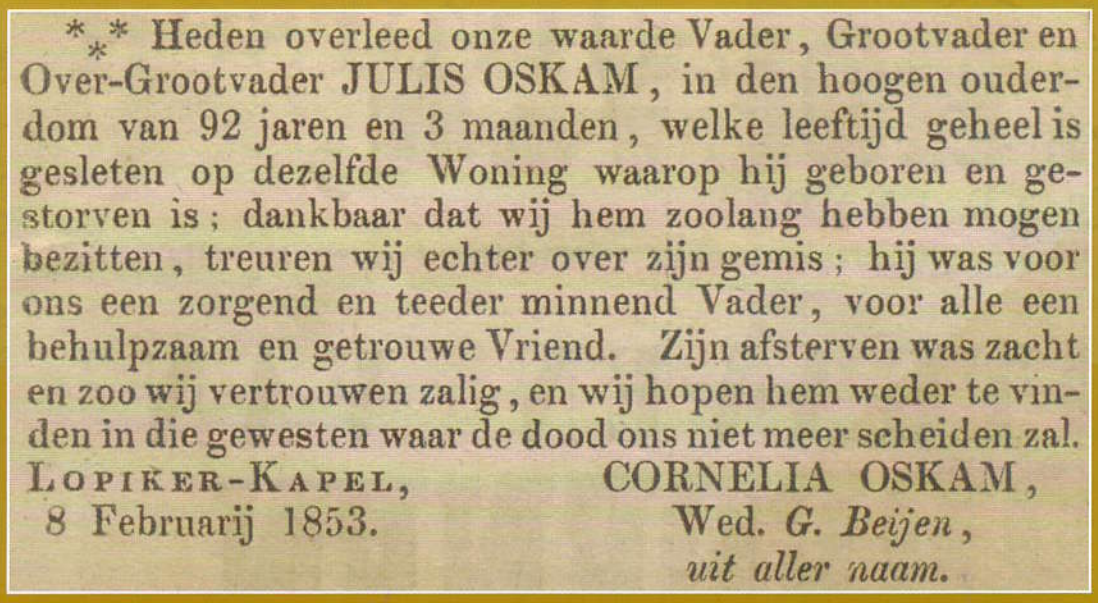

*** Heden overleed onze waarde Vader, Grootvader en Over-Grootvader JULIS OSKAM, in den hoogen ouderdom van 92 jaren en 3 maanden, welke leeftijd geheel is gesleten op dezelfde Woning waarop hij geboren en gestorven is; dankbaar dat wij hem zoolang hebben mogen bezitten, treuren wij echter over zijn gemis; hij was voor ons een zorgend en teeder minnend Vader, voor alle een behulpzaam en getrouwe Vriend. Zijn afsterven was zacht en zoo wij vertrouwen zalig, en wij hopen hem weder te vinden in die gewesten waar de dood ons niet meer scheiden zal.

LOPIKER-KAPEL, 8 Februarij 1853.

CORNELIA OSKAM, Wed. *G. Beijen*, *uit aller naam.*

Familiekroniek

Een familieruzie tot bij de Hoge Raad

Op 7 februari 1853 overleed Jelis Oskam, een van mijn voorvaderen, in zijn boerderij in Lopikerkapel. Hij had de gezegende leeftijd van 92 jaar bereikt. Zijn vrouw Annigje Bos was al 21 jaar eerder overleden. Bij zijn dood liet Jelis zes kinderen na (Cornelia, Marrigje, Teuntje, Floris, Jan en Aletta Oskam) en een groot aantal klein- en achterkleinkinderen. De rouwadvertentie werd 'uit aller naam' ondertekend door Jelis' oudste dochter Cornelia Beijen-Oskam, de moeder van mijn betovergrootvader. De advertentie wekt de indruk van een grote harmonie tussen de nakomelingen van Jelis (die in de advertentie Julis werd genoemd). Een paar jaar geleden stuurde een ver familielid mij een kopie van een oude dagvaarding waaruit bleek dat de harmonie in de familie al snel na het overlijden van Jelis totaal was verdwenen. Toen ik verder ging zoeken, ontdekte ik hoe dat gekomen was.

Enkele jaren voor het overlijden van Jelis was zijn zoon Jan Oskam met zijn gezin in de boerderij van Jelis komen wonen. Jelis zelf had daarna alleen nog het voorhuis in gebruik. De andere kinderen hadden daar geen bezwaar tegen. Er was niets schriftelijk vastgelegd, maar mondeling was afgesproken dat het gebruik van de boerderij ieder jaar opzegbaar zou zijn. Achteraf bleek dat Jan vier maanden voor de dood van zijn vader een schriftelijke overeenkomst met hem had gesloten waarin de boerderij voor twaalf jaar aan Jan werd verhuurd.

Cornelia en haar drie zusters vonden dat huurcontract ongeldig. Zij waren er niet bij betrokken geweest, hoewel zij als erfgenamen van hun moeder sinds haar overlijden al mede-eigenaar van de boerderij waren. Toen Jan Oskam en zijn vrouw de boerderij niet wilden verlaten, spanden de zusters een rechtszaak aan. Hun broer Floris stelde zich neutraal op. De rechtbank in Utrecht gaf de zusters gelijk. In het vonnis klonk door dat de rechtbank Jan niet te goeder trouw vond nu hij zonder toestemming van de anderen een overeenkomst had gesloten met zijn ruim negentigjarige vader. Jan Oskam en zijn vrouw gingen in hoger beroep bij het provinciaal gerechtshof van Utrecht, maar dat bevestigde het vonnis. Als laatste redmiddel gingen ze in cassatie bij de Hoge Raad, maar hun beroep werd op 13 maart 1857 verworpen. Voor Jan Oskam en zijn familie had de uitkomst van de rechtsgang ingrijpende gevolgen. Zij moesten de boerderij verlaten en werden geconfronteerd met hoge proceskosten. Een van de nazaten van Jan Oskam schreef me dat in zijn familie altijd de overtuiging heeft geheerst dat hun onrecht was aangedaan. Volgens de overlevering had Jelis, toen hij meer verzorging nodig had, een dringend beroep op Jan gedaan om bij hem in te trekken. Die had toen zijn boerderij in Vleuten opgegeven en kreeg daar alleen onzekerheid voor terug. De notaris, die moet hebben geweten dat de overeenkomst tussen Jan en zijn vader niet houdbaar zou zijn, heeft een dubieuze rol gespeeld. Datzelfde geldt voor de advocaat van Jan (nota bene een halfbroer van de notaris), die hem twee dure, maar kansloze beroepsprocedures heeft aangeraden.

In mijn familie was de kwestie in de vergetelheid geraakt. Dat is niet zo vreemd, want de zusters Oskam hadden alleen een financieel belang: in lege staat zou de boerderij meer opbrengen. Zonder de overwinning in de rechtszaken zouden zij en hun kinderen misschien wat minder Russische spoorwegobligaties hebben bezeten, maar na de revolutie van 1917 waren die toch niets meer waard. Misschien had mijn bet-betovergrootmoeder beter een andere oplossing kunnen zoeken.

Laurens Beijen, Leiden

In deze rubriek staan bijzondere foto's, voorwerpen en familieverhalen centraal. Heeft u ook een bijdrage voor deze rubriek, bel 070-3150596 of stuur een e-mail naar kwartaalblad@cbg.nl.